

ДОСВІД ПОЛЬСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Євген Васильович КОБКО,

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри публічного управління та
адміністрування Національної
академії внутрішніх справ
<https://orcid.org/0000-0002-3121-0823>*

На початку квітня 2020 р. впливове польське видання «Rzeczpospolita», експертам якого вдалося отримати текст проекту Стратегії національної безпеки — 2020 Республіки Польща», констатувало, що «його зміст, основні положення та цілі ґрунтуються на світопорядку до пандемії. Її наслідки – економічні, політичні та соціальні, а також міжнародні, – сьогодні неможливо оцінити, тому важко визнати цей документ актуальним матеріалом. Це так, якби ми ставили діагноз і форми лікування пацієнтові, який вже мертвий». Колишній Президент РП Александр Квасньєвський теж піддав різкій критиці проект Стратегії. У статті «В тіні коронавірусу: «Стратегія національної безпеки — 2020» годиться для кошика для сміття» (розміщеній на сайті польської редакції російського агентства новин «Sputnik»), він зазначив: «Не секрет, що важливі польські документи, які стосуються державної безпеки, написані під диктовку і з чітко визначеним наміром. Це випливає з того, що найближчий союзник Польщі — США сприймають Китай та Росію як найбільшу загрозу у цій сфері, тому польська Стратегія національної безпеки не може бути інакшою. Проблема полягає в тому, що американська Стратегія національної безпеки є проявом суверенітету держави, а наша Стратегія є складовою частиною американської». Політик заявив, що проект Стратегії не може претендувати на роль одного з фундаментальних документів держави, оскільки він підготовлений на рівні передвиборчої партійної пропаганди [1].

Обов'язково необхідно відзначити, що Стратегія визначає національні інтереси РП у сфері національної безпеки, які включають у себе: захист незалежності, територіальної цілісності, суверенітету і забезпечення безпеки держави та громадян; формування міжнародного порядку, заснованого на солідарній співпраці та повазі до міжнародного права, що гарантує безпечний розвиток Польщі; зміцнення національної ідентичності та захист національної спадщини; забезпечення умов для стійкого та збалансованого соціально-економічного розвитку, а також захисту природного середовища [1]. Згадані вище національні інтереси формують «стовпи» національної безпеки Республіки Польща. Реалізація цих інтересів здійснюється шляхом досягнення стратегічних цілей, що виникають з них. Такі цілі вимагають планування та виконання конкретних завдань, наявності та використання відповідних сил, ресурсів та можливостей. Вони включають в себе ключові напрямки та стратегічні дії, які детально описані у кожному з розділів про чотири «стовпи» національної безпеки РП [1].

У Стратегії розвитку системи національної безпеки Республіки Польщі до 2022 р. передбачено проведення наступних заходів [2; 3]: удосконалення підсистеми управління національною безпекою; визначення ролі Урядового центру безпеки у системі національної безпеки; удосконалення співробітництва організаційних структур, відповідальних за справи кризового менеджменту та оборонного реагування на різних етапах (мирний період, кризові ситуації, війна); забезпечення механізмів координації та співпраці між органами, суб'єктами і організаційними структурами системи забезпечення національної безпеки, включаючи збройні сили; уніфікація процесів оборонного планування та кризового менеджменту; інтенсифікація моніторингу та оцінки розвитку системи забезпечення національної безпеки, зокрема шляхом проведення циклічних Стратегічних оглядів національної безпеки; забезпечення інформаційної та телекомунікаційної безпеки у контексті інтегрованої системи забезпечення національної безпеки; підвищення рівня забезпечення безпеки телекомунікаційних засобів державних органів влади, включаючи захист від кібертероризму; розвиток системи реагування на комп'ютерні інциденти; розвиток мережі урядового зв'язку [2; 3].

Варто відзначити, що нова Стратегія національної безпеки Польщі робить наголос на міжнародну співпрацю як в рамках НАТО, так і ЄС, вступ до яких свого часу змінив становище Польщі у сфері безпеки. Також йдеться про роботу з іншими країнами в рамках ООН, ОБСЄ, передусім, на двосторонній основі. Остання має розвиватися з метою посилення позицій Польщі в якості важливого елемента системи міжнародної безпеки. Передусім, йдеться про співпрацю із США у сферах: безпеки і оборони (у т.ч. у формі постійної присутності ЗС США у РП) технології, торгівлі і енергетики. Має бути поглиблена двох- і багатостороння співпраця в рамках Бухарестської Дев'ятки, Вишеградської Групи, Веймарського Трикутника тощо. Польща має сприяти зміцненню країн на сході - Молдови, Грузії і України, які слід підтримати на шляху до реалізації європейських та євроатлантичних цілей. Польща також має надалі залучатися до стабілізаційних дій, у т.ч. в рамках Східного партнерства [4].

У рамках укладених угод з НАТО, ЄС та іншими міжнародними організаціями Польща проводить активну політику щодо участі контингентів національних ЗС у миротворчих операціях (місіях) по всьому світу. Тому, беручи участь у закордонних операціях, є необхідність змін, де нова командна система більше відповідатиме іншим союзницьким державам. Така реформа щодо поєднання загального та оперативного командування вже відбулася в Данії, Німеччині, Норвегії та Швеції. Польща прагне поліпшити відносини ЄС з НАТО, тим самим зміцнивши обороноздатність країни. Разом з тим, створення постійного планування і командних структур між цивільними та військовими; підтримка і розвиток бойових груп і оборонних можливостей, зокрема в рамках співпраці Вишеградської групи, залишається найважливішим спільним проектом у військовій сфері [5; 6].

Таким чином, проведене наукове дослідження дає змогу виокремити наступні позитивні моменти, які слід використати вітчизняному законодавцю в процесі вдосконалення системи національної безпеки: по-

перше, високий рівень фінансового забезпечення сфери національної безпеки. Це питання є особливо гострим для української держави, яка на сьогоднішній день знаходиться у вкрай складній політичній ситуації, а недостатнє фінансова забезпечення – наріжний камінь всієї системи національної безпеки; по-друге, збільшити рівень матеріально-технічного забезпечення суб'єктів, що уповноважені здійснювати свою діяльність у відповідному напрямку; по-третє, проведення реформ у відповідній сфері вимагає проведення активної діяльності із підвищення рівня правової свідомості громадян.

Список використаних джерел:

1. Стратегія національної безпеки Республіки Польща — 2020 / URL: <http://opk.com.ua/стратегія-національної-безпеки-респ/>
2. Strategy of Development of the National Security System of the Republic of Poland 2021. URL: http://en.mon.gov.pl/z/pliki/dokumenty/rozne/2014/01/ENGLISH_SRSBN_RP_do_pobrania.pdf
3. Чигринський В. А. Політико-правове проектування та державне конструювання системи забезпечення національної безпеки республіки Польща: уроки для України. Інвестиції: практика та досвід. 2020. № 13/14. С. 143-150.
4. Заболоцький В. Нова Стратегія нацбезпеки Польщі: головна загроза - неоімперська політика керівництва РФ. Ч.2 / URL: https://defence-ua.com/minds_and_ideas/nova_strategija_natsbezpeki_polschi_golovna_zagroza_neoimperska_politika_kerivnitstva_rf_ch_2-1069.html
5. Frye M. “Doktryna Komorowskiego” - proba scharakteryzowania. Idea, zakres, priorytety, realizacja. Bezpieczenstwo Narodowe. 11-2014/30. S. 41-72
6. Нікіпелова Є.М. Організаційне забезпечення реалізації державної політики національної безпеки Республіки Польща. Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Державне управління: наук. журнал. Том 29 (68). № 2, 2018. С. 34–40. URL: http://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2018/2_2018/8.pdf